

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

תוכן

- א. מגורשת ואינה מגורשת ובלבד שימות.....1
- ב. כל מקום שאמרו חכמים מגורשת ואינה מגורשת בעלה חייב במזונותיה.....2
- ג. הרי זה גיטך ע"מ שתתני לי מאתים זוז הרי זו מגורשת ותתן.....2
- ד. ע"מ שתתני לי מיכן ועד שלשים יום אם נתנה לו בתוך שלשים יום מגורשת ואם לאו אינה מגורשת.....3
- ה. לכשתתן ... שנתקרע הגט או שאבד ... צריכה הימנו גט שני.....4
- ו. האומר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שאתן לך מאתים זוז הרי היא מקודשת ויתן ... לכשיתן ... שפשטה ידה וקיבלה קידושין מאחר ... לבי יהיב לה הוא דהו קידושין השתא לא הו קידושין.....4
- ז. ה"ז גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז אף על פי שנקרע הגט או שנאבד מגורשת ולאחר לא תנשא עד שתתן ... כל האומר על מנת כאומר מעכשיו.....5
- ח. מהיום ולאחר מיתה גט ואינו גט.....8
- ט. אם אמר לה ע"מ שתתני לי איצטליתי ואבדה איצטליתו איצטליתי דוקא קאמר לה
9
- י. בעא מיניה ... הרי זה גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז וחזר ואמר לה מחולים לך
מהו 9
- יא. האומר לחבירו קונם שאתה נהנה לי אם אי אתה נותן לבני כור אחד של חטין ושתי חביות של יין ... אף זה יכול להתיר את נדרו שלא ע"פ חכם ואומר הריני כאילו התקבלתי
10
- יב. ההוא גברא דאמר ליה לאריסיה ... לסוף אתא מיטרא ... הא לא איצטריכא12
- יג. בראשונה היה נטמן יום שנים עשר חדש כדי שיהא חלוט לו התקין הלל הזקן שיהא חולש את מעותיו ללשכה ויהא שובר את הדלת ונכנס ואימתי שירצה הלה יבוא ויטול את מעותיו13
- יד. הרי זה גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז ונתנה לו מדעתו מגורשת על כורחו אינה מגורשת.....14

דף עד.

א. מגורשת ואינה מגורשת ובלבד שימות

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

בכל גט על תנאי הקשור למיתה¹ כל הימים שמנתינת הגט עד שימות ויתקיים התנאי הרי היא מגורשת לכל דבר², ובלבד שלא יתיחד עמה כמו שהתבאר לעיל דף עג:

ב. כל מקום שאמרו חכמים מגורשת ואינה מגורשת בעלה חייב במזונותיה

כבר התבאר במסכת כתובות דף צז: שאם נתגרשה³ האשה גירושין גמורין אין לה עוד עסק עם בעלה, אלא נוטלת כתובתה והולכת, ובספק גירושין בחיי בעלה כגון אם זרק לה גט ברשות הרבים ספק קרוב לו ספק קרוב לה, אף על פי שכבר פרע לה כתובתה⁴ חייב במזונותיה עד שיגרשנה גירושין ודאי, הואיל והיא מעוכבת מלינשא בשבילו. וכן אם אינו רשאי להתייחד עמה מחמת שעשה תנאי בגט, עד שיחול הגט הרי חייב במזונותיה.

ודוקא הוא בחייו, אבל אם מת אין היורשין חייבים לזונה מנכסיו אפילו לא נתפרעה עדיין כתובתה, שאין מוציאין מיד היורש מספק.

ג. הרי זה גיטך ע"מ שתתני לי מאתים זוז הרי זו מגורשת ותתן

המגרש את אשתו⁵ על תנאי הרי זה כשאר כל מעשה שנעשה על תנאי, שאין המעשה מתקיים אלא אם כן יתקיים התנאי, ואם נתקיים התנאי הרי זו מגורשת, ואם לא נתקיים התנאי הרי אין כאן גט כלל, ואפילו אם הוא כהן מותרת לו, ובלבד שיהא התנאי בכל הלכותיו, אבל אם לא נעשה כהלכותיו התנאי בטל והגירושין קיימין.

¹ רמב"ם הלכות גירושין פרק ט הלכה יט

² ת"ר ימים שבינתים וכו' וחכ"א מגורשת לכל דבר והוא ט"ס דבהדיא איתא בתוספתא דגיטין פ"ה וחכ"א מגורשת לכל דבר ומגורשת ואינה מגורשת לכל דבר והוא ט"ס דבהדיא איתא בתוספתא דגיטין פ"ה וחכ"א מגורשת לכל דבר ובלבד שימות, ובתלמודא דידן כתוב וחכ"א מגורשת ואינה מגורשת ומדפריך בגמרא חכמים היינו ר' יוסי ור' יוסי בעילתו ספק קאמר משמע דגמרתנו ס"ל הכי ודלא כהתוספות ואחר העיון נ"ל שנוכל לקרב אותם אל ענין אחד ודוק והרבה מפרשים וכך היא גרסת רבינו והלכה כחכמים. מגיד משנה שם

³ שו"ע ונו"כ אבהע"ז צג ב

⁴ ח"מ שם ד והוא מחלוקת ראשונים עיין ב"ש שם ד והפלאה קונמ"א

⁵ שו"ע ונו"כ שם קמג א

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

לפיכך אם התנה הבעל את הגט בכך שתתן לו סכום כסף סתם ולא קבע לה זמן אם נתנה מגורשת, ואפילו אם מת קודם שתתן לו, כיון שלא קבע לה זמן⁶, ואם לאו שלא נתנה אינה מגורשת, ואם מת זקוקה ליבם.

ואם אבד הגט או נקרע קודם שמת, הרי זו ספק מגורשת וחולצת ולא מתייבמת. ואם התנה שתתן ולא הי' במשפט התנאים⁷ שיבוארו להלן דף עה. בעזה"ת, שדינו שהמעשה קיים אף שנתבטל התנאי, אין הבעל יכול לכופה בב"ד שתתן לו המאתים⁸.

ד. ע"מ שתתני לי מיכן ועד שלשים יום אם נתנה לו בתוך שלשים יום מגורשת ואם לאו אינה מגורשת

אמר לה⁹ הרי זה גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז מכאן ועד שלושים יום, ומת בתוך השלשים יום, והיא לא נתנתם לו, שוב אינה יכולה לקיים התנאי כיון שמת, וגם ליורשיו לא תתן עדיין בתוך השלשים יום¹⁰, וכיון שכן אחר

⁶ ואם היה הוא בחיים היתה יכולה ליתן לו אימתו שתרצה היא, אף על פי שמת הוא ולא תוכל לקיים התנאי אז, אפילו הכי לא בטל הגט לגמרי. ומלשון הרמב"ם פ"ח מ"ש בדין זה ולא בטל הגט שהרי לא קבע זמן משמע לעול' הוי ספק גט וכ"כ בטור בסעיף י"ב וכ"כ ב"ח ולא כמשמעות בב"י בסעיף ד'. ב"ש שם וועיי"ש מש"כ לבאר בדעת הטור

⁷ כגון שלא היה תנאי כפול וכדומה

⁸ אף דביבמות דף ק"ו [ע"א] אמרינן בחלוץ לה ע"מ שתתן מאתים זוז דאלו לא הי' הבעל מחויב לחלוץ היתה חייבת ליתן לו משום דהוי כשכירות, וכתב הרא"ש שם [פ' יב' סי' טו] הטעם דכל תנאי אין מחייבין אותה לקיים התנאי משא"כ בחליצה כיון דא"א להחליצה להתבטל הו"ל כשכירות בעלמא, א"כ ה"נ כיון דלא הי' בדיני תנאי א"א לו להתבטל והו"ל כשכירות. ו"א דבשלמא בחליצה דא"א להטיל בו תנאי בביטול החליצה, א"כ כשאמרה לו חלוץ על תנאי שאתן לך אין הכוונה על תנאי שתבטל החליצה אם לא אתן דהא אין אפשרות להטיל תנאי בביטול המעשה בחליצה, והוי כאלו אמרה הריני מתחייב לך מאתים כשתחלוץ לי. משא"כ בגט כשאמרה לו האשה גרשני על תנאי שאתן לך לא נתחייבה כלל, שהרי אפשר לו להבעל להטיל תנאי בגט שיהי' עדיין הדבר תלוי ברצונה או ליתן ולהתגרש או שלא ליתן ולא להתגרש, ואם הבעל נתן הגט ולא כפל תנאו באופן שהגט קיים אף בביטול התנאי, אין כאן התחייבות על האשה דאיהו הוא דאפסיד אנפשי' דהאשה יכולה לומר רצוני הי' שהברירה יהי' בידי שלא להתגרש ולא לקיים התנאי. תורת גיטין שם א

⁹ שו"ע ונו"כ שם ג

¹⁰ דכיון שאמר לי, לי ולא ליורשים קאמר ואם תתן ליורשים אינו כלום. ומדברי המל"מ פ"ג מה' זכיה ומתנה דין יו"ד מבואר דדוקא באמר שתתני לי ומשום דמלת לי מיותרת שהיה לו לומר שתתני אבל אם באמת אמר שתתני ולא אמר לי לא אמר לי ולא ליורשי יעו"ש וע' בס' שע"מ פ"ו מה' אישות דין יו"ד שתמה עליו דמדברי הירוש' שהביא הרשב"א בחידושו פ' מי שאחזו מבואר בהדיא דאפי' בע"מ שתתני גרידא אמרינן לי ולא ליורשי ע"ש וע' בתשובת פרח מ"א ח"א סי' ז"ח.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

ששלמו השלשים יום הרי עברה התנאי שהרי לא נתנה לו, ובטלו הגירושין לגמרי¹¹, כיון שלא נתנה בתוך זמנה כתנאה, וחולצת או מתייבמת.

ה. לכשתתן ... שנתקרע הגט או שאבד ... צריכה הימנו גט שני

אם היה¹² התנאי כהלכותיו אלא שהתנה סתם בלא מהיום או מעכשיו, ולא אמר על מנת אלא אמר לה הרי זה גיטך ותתגרש בו אם תעשה לי כך וכך, אז כשנתקיים התנאי תהיה מגורשת משעה שהתקיים, ולא משעת נתינת הגט לידה.

לפיכך יכול הבעל לבטל הגט או להוסיף על תנאו או להתנות תנאי אחר כל זמן שלא נתקיים התנאי הראשון אף על פי שהגיע הגט לידה, שהרי עדיין לא התחיל הגט ועודנו בידו לעשות מה שירצה עד שיתקיים התנאי.

ואם מת הבעל או אבד הגט או נשרף קודם שיתקיים התנאי אינה מגורשת, ואם נשאת תצא¹³. וי"א¹⁴ שלא תצא אם הגט קיים, ותקיים התנאי.

ואם אמר על מנת, או מהיום, או מעכשיו, יתבאר להלן.

ו. האומר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שאתן לך מאתים זוז הרי היא מקודשת ויתן ... לכשיתן ...

¹¹ וי"א שכיון שאין העכבה ממנה לא בטל הגט וחשיב כנתקיים התנאי. ב"ש שם ה על פי הי"א שהביא הרמ"א סעי' ח

¹² שו"ע ונו"כ שם ב

¹³ זה דעת הפוסקים כיון שבאיסור אשת איש בא עליה שהרי עדיין לא חלו הגירושין אסורה עליו עולמית אפילו אחר שיחולו הגירושין שהרי אסורה עליו מכת אחד לבועל ואחד לבעל אבל ברמב"ם כתב בזה אם ניסת לא תצא ותמחה עליו ראשונים ואחרונים והטור העתיק דבריו כאלו הם מתוקנים, ולענ"ד נראה ליישב דמירי שניסת בשוגג שהיתה סבורה כמו שיש היתר באמת בתנאי על מנת דגם על הבעל לא נאסרה בזינתה בשוגג כזה אף על גב דמהרי"ק שורש קס"ח אוסר בזינתה שסברה שמותר לזנות ורמ"א מביאו בסימן קע"ח מ"מ לא דמי לכאן דהתם האיסור משום שהיא מתכונה לזנות עכ"פ כמ"ש מהרי"ק שם מה שאין כן כאן שנתכוונה לינשא בהיתר אלא שמעתה בעיקר הדין. ט"ז שם ב

¹⁴ לדעת הרמב"ם פ"ח אם נשאת לא תצא אלא תתקיים התנאי אח"כ א"כ אם מת הבעל או אבד הגט וכן משמע מטור דהביא דברי הרמב"ם בסתם ולא השיג עליו וכן נראה שהיא דעת המחבר אף על גב בספרו הבי"ב כתב כהר"ן והמגיד מ"מ כאן בש"ע נוט' אחר דעת הרמב"ם ולא כתב אם נשאת תצא אלא אחר הכבא אם מת הבעל או אבד ובה דוקא תצא כמ"ש ברמב"ם משא"כ אם הגט קיים והבעל קיים וכן מוכח בס"י קמ"ח דפוסק ברמב"ם ע"ש וכן הוא דעת רמ"א כמ"ש בס"י ק"כ בתנאי שיחתמו כולם והיינו נמי תנאי באם ולא תנאי ע"מ ובחנם השיג שם הח"מ על הרב רמ"א כי כן ס"ל להרמב"ם והטור והמחבר. ב"ש שם ב

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

שפשטה ידה וקיבלה קידושין מאחר ... לני יהיב לה הוא

דהו קידושין השתא לא הו קידושין

נתן לה פרוטה¹⁵ ואמר לה התקדשי לי בפרוטה זה בתנאי שאתן לך כך וכך, ואמר ככל משפטי התנאים¹⁶, אם לאאמר לה על מנת אלא אמר אם אתן לך מנה תוך שלשים יום תהא מקודשת לי בפרוטה זו, אין הקידושין חלין אלא משעה שנותן לה המנה, לפיכך אם קבלה קידושין מאחר קודם שיתקיים התנאי מקודשת לשני.

ולהלן לפנינו יתבאר דינו באומר על מנת.

ז. ה"ז גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז אף על פי שנקרע

הגט או שנאבד מגורשת ולאחר לא תנשא עד שתתן ...

כל האומר על מנת כאומר מעכשיו

כל האומר לעיל שמגורשת רק מעת קיום התנאי אינו אלא באומר סתם, אם תעשי כך או לא תעשי כך¹⁷.

אך אם אמר לה¹⁸ הרי את מגורשת מעכשיו, או מהיום על תנאי כך וכך, או שאמר לה הרי את מגורשת על מנת¹⁹ כך וכך²⁰, כשיתקיים התנאי תהיה

¹⁵ שו"ע ונו"כ שם לח ז

¹⁶ דצריך ד' תנאים שיהיה תנאי, אם כן אם לא כפליה לתנאי מקודשת מיד אפילו לא קיימה התנאי כלל. טיב קידושין שם יח

¹⁷ מוכח מזה הדוקא כשאמר לשון על מנת הוי כמעכשיו אבל אם אמר בלשון על תנאי כך וכך לא הוי כמעכשיו וכ"כ הב"י בהדיא בטור ח"מ סי' ר"ז. ולפענ"ד נראה דדוקא בתנאי דאם דמשמע לשון לאחר כמבואר בגיטין דף ע"ב לכך צריך לומר מעכשיו, אבל כשאמר לשון על תנאי סתם או שיש אומדנא שמקפיד דהוי כתנאי בסתם ודאי כוונתו על מעכשיו. והא דאמר ע"מ כאומר מעכשיו דמי הוא לאו דוקא, רק כל תנאי כמעכשיו דמי כל שאינו אומר לשון אם דמשמע לאחר. וכן בכל מקום דאיכא גילוי דעת כגון אדעתא למיסק לארעא דישאל דודאי בשנתקיים המכירה חל מעכשיו. והיינו טעמא דכולכם דיכולין לקיים התנאי אחר שניסת. רק שחר"ן בס"פ הזורק [מג ע"א מדפי הרי"ף] מסופק דאפשר דמחמת שהתנאי הוא בגופו של גט לא הוי הגט גט קודם שיחתמו כולם עיי"ש מוכח דכל שאינו בגופו של גט לעולם הוי כמעכשיו. תורת גיטין שם ד

¹⁸ שו"ע ונו"כ שם קמג ב

¹⁹ עיין סי' ל"ח להפוסקים דס"ל בע"מ צריך נמי להיות התנאי קודם למעשה צריך לומר התנאי בראשון קודם שיאמר ה"א מגורשת. ב"ש ג

²⁰ בשו"ע קמ"ד ד הביא וי"א דאף בעל מנת נקמינן לחומרא, אלא אם כן אמר: מעכשיו בהדיא ועיי"ש בב"ש ז שכ"כ בבדק הבית להפוסקים דלא ס"ל ע"מ כמעכשיו דמי אף בע"מ יש להחמיר וא"י למה השמיט דיעה זו בר"ס קמ"ג ולא בשום מקום הביא המחבר דיעה זו אלא כאן. ועיין באור הגר"א יא שם "ולא ראיתי דיעה שם

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

מגורשת למפרע משעת נתינת הגט²¹ לידה, לפיכך אינו יכול לבטל הגט ולא להוסיף על תנאי משהגיע הגט לידה, ואם מת הבעל או אבד או נשרף הגט קודם שיתקיים התנאי, הרי זו מקיימת את התנאי אחר מותו²² או אחר שריפת או אבידת הגט ותהיה מגורשת למפרע משעת נתינת הגט לידה.

כלל דהא איפסיקא בפ"ק דקדושין בהדיא כר' אלעזר ועתו"ס דגיטין ע"ד א' ד"ה ר"ה כו' וכן בבית מאיר שם לח וכתב שלא מצא להדיא מי שחולק בכך.

²¹ הטור כתב כיצד אמר לה ה"ז גיטך על מנת שתתני לי מאתים וזו לאחר ל' יום חל הגט מיד וכו' וקשה למה לו להזכיר כאן לאחר ל' יום הא בסתמא נמי דינא הכי שחל הגט מיד לכשתתן לו מגורשת למפרע ונראה דרבותא קמ"ל שאפילו כל אחר ל' דתוך ל' אין לה יכולת לגמור הגט בנתינתה דהוא קפיד שלא תתן לו תוך ל' יום אפי"ה מועיל הנתינה לאחר ל' יום למפרע. ט"ז שם ג

²² ודוקא כשהתנאי תלוי בידה כגון ע"מ שתעשה דבר פ', אבל כשהתנאי תלוי ביד הבעל כגון אם לא באתי או אם באתי ומתה היא ונתקיים התנאי אחר מיתתה לא אמרינן דנתגרשה למפרע לענין שלא נתחייב עלי' משום א"א ולענין ירושתה, והנראה דהחילוק הוא כמש"ל בסמוך דכל תנאי שתלוי בידה או שמתקיים ממילא דשוב לא אנדא ב"י כלל השיבה כנתגרשה כבר דכריתות גמור הוא בחייו מש"ה מקיימת התנאי אף אחר מותו, אבל תנאי שתלוי בידו לא השיבה כריתות וגירושין עדיין, ולכך אם נתקיים התנאי אחר גירושין הוי כנגמרו הגירושין אחר מיתה כיון שמקודם לא היה חשיב כריתות וגירושין גמורים כנ"ל. תורת גיטין שם ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

אולם אם אומר על מנת יכול לבטל התנאי²³ שיחול הגט מיד, ואין צריך ליטול הגט ממנה ולחזור וליתנו לה²⁴.

וכן לגבי קידושין נתן לה פרוטה²⁵ ואמר לה התקדשי לי בפרוטה זה על מנת שאתן לך מנה, כשיתקיים התנאי חלין הקידושין למפרע אף על פי שלא אמר מעכשיו, שכל האומר על מנת כאומר מעכשיו דמי²⁶, ואפילו אם קבלה הקידושין מאחר קודם שנתקיים התנאי ואח"כ נתקיים התנאי, חלין קידושי ראשון למפרע ואין קידושי השני כלום.

באומר מהיום מעכשיו או על מנת למרות שמגורשת למפרע מעת נתינת הגט מכל מקום לא תנשא לכתחלה קודם קיום התנאי על דעת שתקיימו אחריו כן, דשמא תיאנס ולא תוכל לקיימו ולא יחול הגט לעולם ותהיה באיסור אשת איש, ואם נשאת יפרוש בעלה ממנה עד שיתקיים התנאי.

²³ דבתנאי שהוא ביד האשה, או אם התנאי הוא להבעל כגון שתתן לי אז כשמבטל ואינו רוצה לקבלם הגט אינו בטל רק מטעם דנתינה בע"כ לא חשיב נתינה, ולמ"ד דחשיב נתינה אינו יכול לבטל כיון שהתנאי אינו בידו. ואם התנאי הי' שתתן לפ' אז יכול לבטל התנאי לדעת העיסור, מטעם דכל שהתנה שתתן להאחר כוונתו שיהיה הנתינה בשליחות של הבעל דאז נחשב קבלתו של פ' כאלו קיבלם, ולהכי כשמוחה הבעל אח"כ מלידתן לפלוני לא חשיב נתינה. דלא מיבעי' למ"ד דנתינה בע"כ לא חשיב נתינה א"כ הי' לא חשיב נתינה דהא הנתינה לפלוני חשיב נתינה לידו וכשמוחה בעת ההוא הוא נתינה בע"כ, אלא אפילו למ"ד דשמה נתינה מ"מ הכא ודאי לא חשיב נתינה, דהא התנאי הוא שתתן ליד פלוני בשליחותו דאז נחשב אצל הבעל כאלו קיבלם הוא וגם אצל פ' חשיב ממש כאלו קיבלם מיד הבעל דהא בשליחותו נותנת, וכשמוחה אח"כ מלידתן ומבטל שליחותו שוב לא חשיב הנתינה לפ' כנתינה לידו וגם הפ' כשקיבלם לא חשיב כמקבל מיד הבעל רק כמקבל מיד האשה וזה לא הי' הכוונה בהתנאי שלו ומש"ה בטל הגט דהוי כלא נתקיים התנאי. ואם הי' התנאי תלוי ביד הבעל כגון אם לא באתי וכיוצא, להעיסור יכול לבטל מטעם כיון שבידו לקיים התנאי ולבטל הגט יכול ג"כ לבטל ולומר שיהיה כאלו נתקיים, כמ"ש הר"ן [גיטין ל"ח ע"ב מדפי הר"ן] לענין ביטול התנאי לקיום הגט טעם זה דהיינו כיון שבידו לקיים הגט ע"י קיום התנאי יכול לומר אף שלא נתקיים שיהיה כאלו נתקיים, הי' ס"ל להעיסור לענין ביטול התנאי ביטול הגט. רק שבוה פליג הרא"ש בתשובה וס"ל דא"י לבטל הגט במבואר בתשובת הרא"ש כלל מ"ו סי' ה' רק כשבטל התנאי לקיום הגט מודה להעיסור דשייך סברא זו כיון דהתנאי לטובתו יכול לומר זו היא טובתי משא"כ לביטול הגט. וכן הטור בס"י זה משוה העיסור והרא"ש בדין ביטול התנאי לקיום הגט, אבל בתנאי שמתקיים ממילא ובע"כ דידהו כגון מעכשיו ולאחר שלשים או אם ירדו גשמים אף העיסור מודה שא"י לבטל הגט, כדמוכח ר"פ האומר בקידושין [נ"ח ע"ב] במעכשיו ולאחר שלשים יום דאי תנאי הוי א"י לחזור בה ועי"ש בחי' [גיטין ע"ו ע"א] שהארכת. אמנם הא קשה לי דהכא חש לדעת העיסור דאף במעכשיו יכול לבטל הגט, ובמקח וממכר לא הביא כלל דעת העיסור בתנאי דמעכשיו שיהי' יכול לבטל ואפשר דדוקא בגירושין דבעינן כריתות וכל שהתנאי בידו עדיין אגידא ב"י ולא חשיב גירושין גמורים כיון שעדיין בידו שתהי' אשתו לכך יכול לבטלו משא"כ במקח וממכר. תורת גיטין שם ז

²⁴ ובזה אין חילוק בין תנאי ע"מ לתנאי אם אלא לענין אם רוצה לבטל הגט או להתנות תנאי אחר אז בע"מ דהגט חל מיד א"י ובתנאי אם עדיין לא חל יכול לבטל אבל לבטל התנאי יכול לבטל בשניהם וא"צ ליטול הגט ממנה ולא כב"ה. ב"ש שם א

²⁵ שו"ע ונו"כ שם לח ו

²⁶ ע' סי' קמ"ג סעיף ב' כתב הרמ"א ד"א דע"מ לאו כמעכשיו ושם כתב הש"ע דעה זו ע"פ מה שכתב בבב"ב וא"י למה השמיטו הכא ואולם צ"ע מי ומי הם החולקים כי עדיין לא מצאתי אותם להדי'. בית מאיר שם

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

במה דברים אמורים בתנאי²⁷ שיש בו קום עשה דחיישינן שמא לא תקיימנו, אבל בתנאי שהוא בידה²⁸ והוא יכול להתקיים בשב ואל תעשה²⁹ לא חיישינן שמא תקלקל עצמה ותעבור עליו, ולפיכך מותרת להנשא מיד בתנאי דעל מנת או מעכשיו. ויש אומרים דאפילו לא אמר מעכשיו ולא מהיום ולא על מנת, אפילו הכי דינו כאומר מהיום, משום דזמנו של גט שכתוב בו מוכיח עליו, הלכך אזלינן ביה לחומרא. ויש אומרים דאפילו בתנאי דמעכשיו יש לבטלו, ויש להחמיר.

דף עד:

ח. מהיום ולאחר מיתה גט ואינו גט

כבר התבאר לעיל דף עב: שאם לא אמר אם מתי, אלא אמר הרי זה גיטך מעכשיו, או מהיום, ולאחר מיתה³⁰, הרי זה ספק מגורשת, דשמא אחר שאמר מעכשיו חזר בו מלשון מעכשיו³¹, ור"ל לאחר מיתה ודוקא, וסמכה דעתו אלאחר מיתה שאמר.

²⁷ המחבר קמג שם סתם ופסק כדעת הרמב"ן והרשב"א והר"ן

²⁸ עב"ש ס"ק ד' דתנאי דמאתים זוו לא הוי בידה דאימר תפסיד כל אשר לה. ואף דכל תנאים שהוא בקום ועשה יש לספק אימר לא יהי' בידה לקיים שהכל בידי שמים. צריך לומר דלא חיישינן לאונס אבל להפסיד אפשר דשכיח הוא וחיישינן. ואם יש לה עכשיו ובידה לקיים קודם הנשואין אסרינן אותה להינשא לכתחלה כיון שבידה לקיים תיכף, אמרינן לה שתקיים תיכף. משא"כ תנאי שבידה וא"א לה לקיים תיכף כגון בע"מ שתשמש אבא ב' שנים שבידה לקיים וא"א לה לקיים תיכף לא מעגנין אותה וחשיב בדיעבד ומותרת להנשא, דלפעמים מתנה עמה על זמן ארוך מאוד כגון שתשמש אביו כל ימי חייו דאז תצטרך לענן כל ימי חייו אביו ואין דיעבד גדול מזה לכך מותרת להינשא דלאונס לא חייש. תורת גיטין שם ו

²⁹ לדעת הרמב"ם כל שבידה הוא אפילו הוא בקום ועשה לא חיישינן שתעבור ומותרת להנשא והא דתנאי בברייתא כמ"ש ע"מ שתתני לי מאתיים זוו וכו' לאחר לא תנשא כתב המגיד הרמב"ם ס"ל דנדרחה ברייתא זו כי משמע בסוגי' פ' המגרש דמותרת להנשא. מיהו דבר שביד אחרים לא תנשא לפ"ז לא היה צריך לומר דנדרחה הברייתא אלא תנאי שתתן הוי בתנאי שאינו בידה שמא תפסיד כל אשר לה כמ"ש ברש"י ובתוס' ובמור או י"ל מברייתא זו יליף נתינה בע"כ פסול לא תנשא לכתחלה והיינו לפי לישנ' בתרא דרבא נתינה בע"כ הוי נתינה וקשה למה תני' בברייתא ולאחר לא תנשא וא"א לומר משום שמא לא תקיים התנאי הא מסוגי' פ' המגרש מוכח כל שבידה לקיים מותרת להנשא אלא נתינה בע"כ הגט פסול מ"ה אין בידה שהוא יקבל ברצון ו ב"ש שם ד

³⁰ דלא כמור שכתב בשם הרמ"ה שאין מעכשיו כמו מהיום דאע"ג דמהיום ולאחר מיתה הוה ספק מעכשיו ולאחר מיתה הוה גט עכ"ל

³¹ הכי ס"ל לחכמים דספק הוא כיון דלא סיים אם מתי דהוא לשון תנאי בבירור אלא בזה דולאחר מיתה דלא הוה תנאי בבירור יש לנו לחוש דמתחילה היה בדעתו לומר מעכשיו לחוד וחזר מדעתו ואמר דוקא לאחר מיתה ונמצא דאינו גט או דלמא דגם האי לישנא הוה תנאי ואזלינן לחומרא. מ"ז שם ד

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

ט. אם אמר לה ע"מ שתתני לי איצטליתי ואבדה איצטליתו

איצטליתו דוקא קאמר לה

אמר לה³² על מנת שתתני לי כלי פלוני או בגד פלוני, ואבד אותו כלי או אותו בגד או נגנב, אף על פי שנתנה לו אלף זוז בדמיו אינו גט, שהרי לא נתקיים התנאי עד שתתן אותו כלי או אותו בגד עצמו, או שיבטל תנאו שיאמר לה ליהוי גיטא בלא שום תנאי שהרי לצערה התכוון ולא התקיימה כונתו. ויש מי שאומר³³ שאם הוא מתרצה בקבלת הדמים הוי גט³⁴.

י. בעא מיניה... הרי זה גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז

וחזר ואמר לה מחולין לך מהו

אמר לה³⁵ על מנת שתתני לי מאתים זוז מכאן ועד שלשים יום, וחזר בתוך השלשים יום ואמר לה הרי הם מחולין לך, אינה מגורשת³⁶, שהרי לא נתקיים התנאי שמחילה אינה כנתינה. ויש אומרים³⁷ דהני מילי בשלא אמר לה אלא הרי הם מחולין לך לבד, אבל אם בטל התנאי ואמר לה ליהוי הגט גיטא בלא שום תנאי הרי זה מגורשת באמירה זו, והרי הגט בידה³⁸ וזוכה בו באמירה זו ואינו צריך ליטלו ממנה ולחזור וליתנו לה.

³² שו"ע ונו"כ אבהע"ז קמג ו

³³ דעת הרא"ש

³⁴ ואף על גב שאם היה מוחלו לה לגמרי לא הוה גיטא כדלהלן, שאני התם דהא היתה כונתו לצערה שתתן לו והא לא ציערה ולא נתקיים תנאי, אבל היכא שנוטל דמיו תחלת דעתו לא היה אלא לצערה שתתן לו הכלי, ועכשיו אף על גב שמחל לה הכלי מ"מ ציערה בנטיילת הדמים והוי קיים תנאו. לבוש שם

³⁵ שו"ע ונו"כ שם ה

³⁶ אפי' אם מת אחר כך ולא כהראב"ד שם, ומשמע מכל הפוסקים דאין כאן ספק גט אלא הגט בטל בוודאי ולא מהני מחילה, ומה שכתב ב"ח בשם רש"י דהיא ספק מגורשת אין מוכרח די"ל דכוונתו מספיקא דא"י כוונתו אמרינן מסתמא כוונתו לצעורי והגט בטל בוודאי. ב"ש ח

³⁷ מיהו א"י מי הוא החולק גם המגיד כתב בדין זה ובאבד מהני אם אמר ליהוי גט בלי תנאי וא"צ ליטול הגט ממנה וליתן לה ולומר ליהוי גט בלי תנאי ול"ד לאומר הוין מפלו' כמ"ש לעיל סי' קל"ז ש"ה הואיל וקנאתו לפסול מן הכהונה אף על גב בתנאי ע"מ א"י לבטל הגט או להוסיף על תנאי מ"מ יכול לבטל התנאי כדי שיחול הגט כמ"ש. ב"ש ט

³⁸ נראה דצריך שיהיה הגט או בידה ואם הגט בחצירה צריכה שתעמוד בצידה שיהי' כידה ובלא"ה אינה מגורשת, דכיון שאינה מקיימת התנאי הרי הגט למפרע כפקדון בידה וממילא צריכה בשעת גירושין דהיינו בשעה שאמר לה הא גיטך שיהי' בידה, וביטול התנאי אינו מועיל כשהתנאי לצעורי דהא הרא"ש בתשובה כלל מ"ו דין ה' כתב דלכך קא תני בגיטין ע"מ שאתן לך משום דבוה מהני ביטול התנאי. משמע בע"מ שתתן לא מהני ביטול התנאי. תורת גיטין שם י

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

**יא. האומר לחבירו קונם שאתה נהנה לי אם אי אתה נותן
לבני כור אחד של חטין ושתי חביות של יין ... אף זה
יכול להתיר את נדרו שלא ע"פ חכם ואומר הריני כאילו
התקבלתי**

כבר התבאר במסכת נדרים דף כד. ודרף סג: שאם רצה לקבל דבר מה מחבירו ואמר³⁹ לחבירו – קונם שאתה נהנה לי אם אין אתה נותן לי כך וכך – יש לו גם כן התרה בלא שאלת חכם, שיאמר לו הרי הוא כאילו קבלתי. ונעשה רצונך, ושוב אין מקום לחלות הנדר, לפי שלא נדרת אלא לקיום רצונך, והרי הוא התקיים.

וכן כל תנאי⁴⁰ שהוא לטובת הנודר, יכול לומר לו הרי הוא לי כאילו קיימת התנאי⁴¹, כגון מי שאומר קונם אתה נהנה לי אם אין אתה נותן לבני כך וכך, אם הבן סמוך על שולחן אביו הרי לא נתכוין האב אלא לטובתו, שהרי אם לא יתן זה צריך ליתן הוא, לפיכך יוכל האב לומר הרי הוא כאילו קבלתי ופטור.

יש אומרים דדוקא בדבר שיש בו קיום מעשה שייך לומר כך כגון כאן שיאמר הריני כאילו התקבלתי, שהרי אפילו אם היה מקבל ממנו היה יכול להחזיר לו⁴², לפיכך גם עכשיו יכול לומר הריני כאילו התקבלתי והחזרתי, דאפוכי מטראתה למה לי⁴³, (כלומר מה יתרון לעשות שתי פעולות כשמטרה תושג ללא עשייתם). אבל בביטול מעשה, כגון שיאמר קונם נכסי עליך אם תלך למקום פלוני, לא שייך לומר לך והרי הוא בעיניי כאילו לא הלכת, שזה הוא דבר שאי אפשר.

³⁹ שו"ע ונו"כ רלב ב

⁴⁰ רמ"א שם

⁴¹ מהרמ"א משמע קצת שזהו לכו"ע שהרי ודאי שייך לומר שנעשה רצונו ונתקלה טובתו אולם עיין ביאור הגר"א שם נח שזהו רק לסברא השניה דבכל תנאי אף שאינו בקיום מעשה.

⁴² תמיהני על רבינו הרמ"א דהן אמת דרק בקיום מעשה יכול לומר כן אבל גם בקיום מעשה לא בכל העניינים יכול לומר כן לפי הטעם שנתבאר שם דאף אם היה מקבל ממנו היה יכול להחזיר לו וכמ"ש בסעי' הקודם א"כ אין זה שייך רק בקבלת ממון או שאר חפץ ולא בשאר תנאי כגון שיאמר קונם נכסי לך אם אין אתה הולך למקום פלוני שזהו קיום מעשה ולא שייך לומר הרי לי כאלו הלכת דאין כאן סברא זו שיכול להחזיר לו כמובן וצ"ע. ערוך השולחן שם סעיף נח

⁴³ מושג זה בכתובות קי. ותרגומו הנושא שני מרצופין של עור ומשאן שזה מה יתרון לו להפוך של ימין לשמאל ושל שמאל לימין

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

ולשיטה זו מ"א⁴⁴ שאומר קונם אתה נהנה לי אם אין אתה נותן לבני כך וכך, אם אין הבן סמוך על שולחן אביו, הרי לטובת הבן נתכוין, ואין האב יוכל למחול ולומר התקבלתי רק הבן.

ויש חולקין ואומרים שאפילו בביטול מעשה, כגון שיאמר קונם נכסי עליך אם תלך למקום פלוני יוכל לומר כן, לפי שאותו התנאי עצמו לא אמרו מתחלה אלא להשלים רצונו שהיה רוצה שלא ילך, ועכשיו כיון שאינו חושש אם ילך אם לאו כבר נשלם רצונו.

ולשיטה זו מ"א⁴⁵ מי שבאומר קונם אתה נהנה לי אם אין אתה נותן לבני כך וכך, שאפילו אין הבן סמוך על שולחן אביו יכול האב למחול ולומר התקבלתי, שהרי גם כאן יאמר כלום אמרתי אלא שתעשה רצוני ועכשיו שאינו חושש אם תתן לבני או לא תתן הרי הוא לי כאילו קיימת.

בזמנינו כל שבועות שמשביעים הן לענין ממון הן לענין דברים אחרים כשיאמר המשביע אני מוחל השבועה או פוטר וכדומה, פטורים, שעל דעת כן נשבעים⁴⁶.

ועוד יש נדר⁴⁷ שאין צריך התרה התרת חכם ע"י פתח וחרטה, משום שפתח הנדר גלוי לכל ומוכח להדיא⁴⁸, כגון שרוצה לתת דבר מה לחבירו מכיון שחבירו רגיל לתת לו⁴⁹, ובכדי שודאי יקבל ממנו, אמר לחבירו – קונם שאני נהנה לך, אם אין אתה נוטל ממני כך וכך – הגם שאומר שלנדר גמור התכוין⁵⁰, הרי זה יכול להתיר נדרו שלא על פי חכם, שיאמר לו כלום נדרת אלא לכבדני, זהו כבודי שלא אטול ממך, שאתכבד יותר כשיראו שאתה רוצה ליתן ואני איני רוצה לקבל⁵¹, והתקיים בכך רצונך, וממילא הותר הנדר, שלא נעשה על ידך אלא כדי למלאות רצונך לכבדני ואפילו אין המדיר אומר בפירוש שכך היתה כוונתו, אלא מן הסתם.

⁴⁴ רמ"א שם

⁴⁵ לבוש שם

⁴⁶ בספר בני חיי ולא מצינו מי שערער ע"ז ועל אף שע"פ הדין בעינין בממון שיאמר הריני כאלו התקבלתי ובכבוד זהו כבודי אלא ודאי הענין כמ"ש מורינו דכיון דנהגו בן כל העולם עכשיו כשהם משביעים אדעתא דהכא משביעים שאם אח"כ יאמר הוי פטור או מחול לך די בכך והוי כאילו התנה ופירש בן בשעת השבועה עכ"ד מהר"ם קלעי הובא במקור ברוך סי' ל' ע"ש. פ"ת שם ב

⁴⁷ שו"ע ונו"כ יו"ד רלב ב

⁴⁸ פי' הרא"ש בסוגייתינו

⁴⁹ ולכן אינו נדרי זירוויין אע"ג שאין כונתו אלא לזרו חביר לקבל כיון א"ל לאו כלבא אנא דאתהני מינך ולא כלומר אינני כלב שרק נהנה ואינו מהנה.

⁵⁰ ערוך השולחן שם סעיף נו

⁵¹ ר"ן בסוגיין ד"ה כלום

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

אבל אם המדיר⁵² אומר לא כי אלא לכבודי נתכוונתי כדי שאתכבד שתקבל מתנה, אסור.

ואם המדיר אינו רגיל ליהנות מן המודר, י"א⁵³ שאין זה נדר כלל. שודאי לאו לנדר התכוין, אלא לזרז את חבירו שייקח ממנו, והרי זה נדרי זירוזין שאינו נדר כלל כמבואר לעיל דף כ: ואינו צריך התרה כלל. וי"א⁵⁴ שגם אם אינו רגיל ליהנות, אין זה נדרי זירוזין, כיון שאינו פוגע בכבוד המדיר בסירובו, אלא אדרבא מתכבד הוא בכך ונתקיים רצון המדיר גם בסירובו ולכן והרי זה נדר רק אינו צריך התרה על ידי פתח וחכם.

יב. ההוא גברא דאמר ליה לאריסיה ... לסוף אתא מיטרא ... הא לא איצטרינא

אריס הנוטל חלק בפירות בשכרו⁵⁵, אף על פי שבא מטר ולא הוצרך להשקות, ואפילו הוסיף לו עבור השקאה נוספת ולא הוצרך לכך, נוטל⁵⁶ כפי תנאו⁵⁷.

⁵² ש"ך שם מו

⁵³ מ"ז שם לד וכ"כ בערוה"ש שם

⁵⁴ כן מוכח מהלבוש שם שכתב ואין להקשות מאי שנא מן המזמין את חבירו שיאכל עמו כו' שכתבנו בסעיף ג' דחיישינן לנדר של זירו ואינו נדר, אף על פי שאין זה אומר לו הריני כאילו אכלתי כו' או כלום אתה עושה אלא לכבודי זהו כבודי שלא אוכל עמך. דאין זה קושיא, דודאי גבי מתנה שייך לומר זהו כבודי שלא אמול ממך, כלומר תודה לה' כבר יש לי רב, ואיני צריך לך ואני מחזיק לך על זה כאילו קבלתי המתנה, ואין נוגע בזה בכבוד הנותן, כמו שאמר עשו ליעקב [בראשית לב, ט], דודאי היתה כוונתו לכבדו בפניו ולא היה נוגע בכבודו, אבל במזמין, אם יאמר המוזמן זהו כבודי שלא אוכל עמך, הרי נוגע בכבוד המזמין כאילו אמר לו שאינו ראוי שהוא יאכל עמו והוא פוגע בכבודו, שהרי כן דרך העולם אפילו מלכים ושרים ויועצים דרך ארץ שמכבדין אותן בסעודה באכילה ושתיה והוא כבודם וכבוד המזמינים שאוכלים עמו, לכך אפילו בלא תשובת המוזמן אינו אלא נדר של זירו, מה שאין שייך כן כאן, שאם לא ישיב לו כלום נדרת כו' דילמא הך בקושתא קאמר ולנדר איכוין. וכן בסיפא אם לא יאמר קבלתי, שמא זה לנדר ממש איכוין שהיה צריך לזה ועכשיו נמלך מפני שאין צריך לו עוד, נ"ל ובנקה"כ כתב כדבריו

⁵⁵ שו"ע ונו"ב חו"מ שלד ג

⁵⁶ שהאריס כשותף ואינו כפועל, וביאר הסמ"ע שבפועל שצריך בעה"ב לשלם שכרו אף אם לא תעשה פירות כלל, מש"ה משלם כפי מלאכתו, משא"כ אריס שאם לא תעשה פירות לא יתן לו כלום, אפילו לא השקה כלל אמרינן מזלו גרם ומן השמים סייעוהו.

⁵⁷ בשונה מפועל שלא עשה המלאכה שנשכר לה, אף על פי שאין המניעה ממנו, אלא בגלל סיבה אחרת או אונס אינו יכול לעשותה, אם הסיבה או האונס היו מדברים שהיה להעלות על דעתו של הפועל שתבא, אף על פי שגם בעה"ב היה לו לידע, או ששניהם לא היה להם לידע, פמור בעה"ב מלשלם שכרו, כמבואר בשו"ע שם א אבל אם היה על בעה"ב לידע ולא הפועל, חייב לשלם לו שכרו. עיין פתחי חושן חלק ד פרק יב סעיף א ועיין הרשד"ם (חו"מ סימן שמג) שסובר שפועל לאחר שהתחיל דינו כאריס ואפ"ה כתב שאם נגמר הדבר ע"י אחרים אין לפועל כלום,

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

יש אומרים⁵⁸ שקבלן שלא הוצרך לעשות המלאכה בגלל סיבה שבאה, נותן לו שכרו משלם.

**יג. בראשונה היה נטמן יום שנים עשר חדש כדי שיהא חלוט
לו התקין הלל הזקן שיהא חולש את מעותיו ללשכה ויהא
שובר את הדלת ונכנס ואימתי שירצה הלה יבוא ויטול
את מעותיו**

המוכר בית⁵⁹ בתוך עיר המוקפת חומה, הרי זה גואלה כל י"ב חודש, מיום שמכר בכל עת שירצה בעל כרחו של הלוקח, ואפילו ביום שמכר, וכשרוצה לפדות נותן כל הדמים שלקח, ואינו גורע ללוקח כלום. הגיע י"ב⁶⁰ חדש ולא גאלה הרי זו נחלטת ביד הלוקח, ואפילו ביובל אינו יוצא⁶¹.

וכן אם נתן הבית מתנה ולא גאלו כל י"ב חדש הרי זה נחלט ביד זה שנתן לו מתנה.

⁵⁸ התוס' כאן מהא דפרק האומנין (דף עז ע"א) דאמרינן אתא מטרא פסידא דפועלים ולא אמרינן מזלם גרם, ותירצו דשאני התם שאינו אלא שכיר יום, שלא שכרו אלא לדלות, וכיון שלא הוצרך, אינו שכיר, אבל אריס יש לו חלק בקרקע, ומיד שהתנה עמו זכה בשליש השדה, ובב"מ תירצו התוס' דשאני אריס שנותן לו השליש מספק שמא לא אתא מיטרא, אבל פועל שאינו אריס אינו נותן לו שכירות אלא על המלאכה, ואפילו התחיל במלאכה אין לו אלא מה שעשה. וכתב במלא הרוועים (בגיטין שם) שלסברת התוס' בגיטין אפשר שדוקא כשלא התחיל במלאכה, אבל התחיל ונעשה שכיר דינו כאריס דאמרינן מזלו גרם (וכ"כ בהערה הקודמת בשם הרשד"ם), אבל לדברי התוס' בב"מ אפילו התחיל אין לו אלא מה שעשה. וכתב הראב"ד (בהשגות שם) דכל קבלנות דינו כאריס, והרמב"ן חלק עליו וכתב המ"מ (בפ"ט מה' שכירות) שהעיקר כהרמב"ן, ואין חילוק בין פועל לקבלן, וכתב הב"י (בסימן שלד) שגם הרמב"ם סובר כהרמב"ן, ובשו"ע לא הביא הלכה זו בפירוש, ובבנה"מ (סימן שלה סק"א) כתב דלא קי"ל כהראב"ד. אבל מדברי הסמ"ע (בסימן שלה סק"ט) נראה שסובר כדעת הראב"ד, והרשד"ם (הו"מ סימן שמג) כתב שאף לדעת החולקים על הרמב"ן אינו אלא כשנעשה המלאכה מאליה שאפשר לומר שמן השמים סייעוהו, אבל כשנעשתה המלאכה ע"י אחרים והפועל לא עשה, אינו נותן לו כלום, עיין שם. ועיין פתחי חושן שם הערה טז באריכות

⁵⁹ רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק יב הלכה א
⁶⁰ שם הלכה ד

⁶¹ רמב"ם שם הל' ד. ע"פ המשנה שם ערכין לא ע"א, וכמו שנאמר בפסוק (ויקרא שם כה ל) 'ואם לא יגאל עד מלאת לו שנה תמימה וקם הבית אשר בעיר אשר לו חומה לצמיתות לקונה אתו לדרתיו לא יצא ביובל'. וכתב החינוך (מצוה שמו) שכעין קנס הוא שקנסה תורה למוכר מפני חיבת הארץ.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

הגיע יום⁶² י"ב חדש⁶³ ולא נמצא הלוקח לפדות ממנו, התקין הלל שיהא זה מניח מעותיו בלשכה וכשאינן לשכה מתוקנת לכך יניחם בב"ד⁶⁴, ושובר את הדלת אם נעולה ונכנס לביתו, ואימתי שיבוא הלוקח יבוא ויטול מעותיו מב"ד או מהלשכה.

ודוקא ביום אחרון⁶⁵, יכול להניח המעות בב"ד. אבל לפני היום האחרון אינו יכול ליתן המעות ביד ב"ד, ואם הלוקח נמצא אין יכול ליתן המעות לב"ד גם ביום אחרון, אלא צריך לתת לו או להשליך לפניו בעל כרחו.

אין דין בתי ערי חומה נוהג אלא בזמן שהיובל נוהג, ולכן אינו נוהג בזמנינו⁶⁶.

יד. הרי זה גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז ונתנה לו

מדעתו מגורשת על כורחו אינה מגורשת

אמר לה⁶⁷ הרי זה גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז מכאן ועד שלשים יום, ובאת ליתנם לו תוך שלשים יום, והוא לא היה רוצה לקבלם והיא נתנתם לו בעל כרחו, הרי זה גט פסול⁶⁸ מדרבנן⁶⁹ ולכתחילה לא תנשא ואם נשאת לא תצא. וי"א⁷⁰ שהרי זו ספק מגורשת עד שתתן מדעתו או שיתרצה במתנתה, דכיון דאמר לה על מנת שתתני לי כו', יש לנו לחוש ולומר שמא עד שתתני לי מדעתי קאמר, ויהא רשות בידי לקבלם או שלא לקבלם⁷¹.

⁶² שם הלכה ו

⁶³ ואם המוכר הי' אנוס כל י"ב חדש מתחלה ועד סוף ולא הי' יכול לפדות נחלקו בזה הקצה"ח והנתיבות (בחומ"מ סי' נ"ה) דדעת הקצה"ח דאינו יכול לגאול אף על פי שהי' אנוס והנתיבות חולק. ועיין מנ"ח מצוה שמ

⁶⁴ ר"י קורקום

⁶⁵ תשו' רלב"ח סי' קל"ד שצ"יין לו המל"מ

⁶⁶ רמב"ם שם פ"י ה"ט, ע"פ ערכין כט ע"א, ונלמד ממ"ש "לא יצא ביובל", הרי שתלוי דין זה ביובל.

⁶⁷ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קמג ד

⁶⁸ דד"ת הוא גט גמור אלא שפסול מדרבנן בנתינה בע"כ ט"ז שם ט. כתב ה"ה שדעת רבינו כדעת רבינו האי שפוסק בלישנא בתרא שם דף עה ע"א דבע"כ הוי נתינה אלא שרוצה להתמיר בערוה המורה וידוע ענין הפסול בדבריו ז"ל שלכתחלה לא תנשא ואם נשאת לא תצא. באר הגולה שם מ. ב"ש ז

⁶⁹ ואפי' אם הוא אינו רוצה לקבל כלל כמ"ש בב"י בשם תשובת מורו וכן מדוייק הלשון והוא אינו רוצה לקבל עוד כתב בתשובה זו אם קיבל המעות אפילו בע"כ לכ"ע הוי נתינה ואין מוכרח וראיה שלו מתוספות שפיר דוחה המשיג עליו עיין שם, ב"ש שם מיהו

⁷⁰ לבוש שם כדעת הרא"ש ורשב"א דהוי ספק מגורשת. ב"ש שם

⁷¹ כתב הר"ם אלשקר סי' ל"א אפילו למ"ד נתינה בע"כ לא שמה נתינה היינו דוקא היכא שאמר ע"מ שתתני לי ר' זוז אבל האומר ע"מ שאתן לך מאתים זוז לכ"ע לא בעינן שיקבלם המקבל. וע"ל סימן נ"ז הביא הב"ש ס"ק ב' בשם מהרי"ט דאפילו בכה"ג לא הוי נתינה. באר היטב שם ב

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

וכל זה כשהיא נתנה המעות בפניו אבל שלא בפניו לא הוי נתינה כלל⁷².

⁷² וכשהוא אינו בכאן ונתנה ליד הב"ד עיין בתשובת רשב"א בב"י בח"ה ר"ס ע"ג. ב"ש שם